

*Magdalena Szydłowska**

KAMPANIA NA ANTENIE REGIONALNEGO RADIA OLSZTYN POŚWIĘCONA TYSIĄCLECIU PAŃSTWA POLSKIEGO. MIĘDZY PROPAGANDĄ A RZETELNYM ZAPISEM WYDARZEŃ

BROADCASTING CAMPAIGN AT THE REGIONAL RADIO OLSZTYN DEVOTED TO ONE THOUSAND YEARS OF THE POLISH STATE. AMONG THE PROPAGANDA AND RELIEBLE ACCOUNT OF EVENTS

W literaturze przedmiotu w sposób jednoznaczny i konsekwentny państwowe obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego i w opozycji kościelne milenijne kontemplowanie określa się jednoznacznie – swoistą wojną w relacji państwo–Kościół. Warto w tym miejscu przyrzeć się minionym wydarzeniom w kontekście niezwykle wymiernym, mianowicie przekazu medialnego.

Datowanie obchodów tysiąclecia w historiografii jest stosunkowo proste, nieco kłopotów przysparza precyzyjne wskazanie, kiedy kampania rozpoczęła się na antenie regionalnej Polskiego Radia, czyli w Radiu Olsztyn. Pierwsze wzmianki odnotować można już za czasów istnienia Ekspozytury Polskiego Radia jak i jej „następczyni” Rozgłośni Regionalnej¹. Czyli na przełomie lat 1957 i 1958. Niemniej, czy można przyjąć, że pierwsza wzmianka w serwisie informacyjnym jest już włączeniem się do propagandowej retoryki, a może kumulacja zagadnień jest elementem wskazującym na realny udział w obchodach tysiąclecia? Jest to dylemat stosunkowo trudny do rozstrzygnięcia. Uznałam, że moim obowiązkiem jest odnotowanie wszelkiej radiowej aktywności dziennikarskiej, którą można przyporządkować zagadnieniom związanym z tysiącleciem i jego antenowym eksploataowaniem.

Rozpoczynając analizę wskazać należy, że olsztyńskie radio działające od października 1952 roku, od samego początku uznawane było za właściwy instrument propagandy i kontrpropagandy Komitetu Wojewódzkiego PZPR, który oczywiście pozostawał pod kontrolą polityczną Warszawy. Radio było emisariuszem określonych treści, trybuną lokalnych przywódców partyjnych, którzy mieli ją wspierać, nadzorować i zaopatrywać w nasycone ideologicznie komunikaty.

Tego typu miejsce, mam tu na myśli zarówno samą rozgłośnię radiową i jej kontent programowy, miało za cel przede wszystkim wzmoczoną mobilizację,

* dr, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.

¹ Ekspozytura Polskiego Radia w Olsztynie została przemianowana na Rozgłośnię Regionalną Polskiego Radia dokładnie 1 stycznia 1958 r.

zwłaszcza w okresach kumulacji określonych idei. Radio regionalne w tym sensie funkcjonowania, było utworzone i wykorzystywane od samego początku do osiągnięcia wymiernych celów przez państwo. Zatem wpisywało się w realizację polityki historycznej państwa. Było jej głosem, który gromko „promował” określone tezy. Badacz mediów Andrzej Kozieł porównuje tę figurę do „pasa transmisyjnego” działającego w prostej linii od władz do społeczeństwa. W tym wypadku władza jawić się miała, jako jedyny autorytet². Radio, i jest to kwestia zasadnicza, powierzono określone zadanie do wykonania. Olsztyńska rozgłośnia radiowa dodatkowo była monopolistą na rynku radiowym miasta i regionu. Monopolistą, cały ten czas podporządkowanym określonym regułom politycznym i precyzyjnej koncepcji wykorzystania mediów, a za ich pośrednictwem wpływania na pamięć zbiorową, budowanie i podtrzymywanie wspólnej, po części zmanipulowanej tożsamości. Pamięć zatem, jako domena publiczna, była sprawnie i z premedytacją zagospodarowana.

Przeszkodą naturalną owej perswazji mógł być czas antenowy przypisany olsztyńskiej rozgłośni. Miał on w PRL-u charakter suplementarny, stanowił wyimek anteny ogólnopolskiej. W 1957 roku średnio dziennie nadawano godzinę i 12 minut programu, rocznie stanowiło to 438 godzin³. Wzrost przyznawanego Olsztynowi czasu w analizowanym okresie był proporcjonalny, ale niezbyt imponujący. Do 1966 roku rozgłośnia nadawała przeciętnie nieco ponad godzinę, w latach 1966–1967 półtorej godziny programu dziennie⁴. Niemniej cykliczność i powtarzalność nadawania, nacechowane spójnością przekazu, musiały odnosić pożądany efekt.

Wskazać należy jeszcze na dodatkowy aspekt funkcjonowania radia, mianowicie: cenzurę i autocenzurę, konteksty implikujące pracę dziennikarzy w okresie PRL-u. Wobec tego mające bezpośredni wpływ na relatywizację zasadniczych zagadnień, również na antenie regionalnej. Z jednej strony był to obligatoryjny nadzór instytucjonalny, z drugiej zaś świadome unikanie określonej problematyki bądź jej umotywowana konkretyzacja.

Tysiąclecie Państwa Polskiego na antenie Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia w Olsztynie

Obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego w województwie olsztyńskim, taką informację można znaleźć audycjach radiowych z początku roku 1959, przebiegało pod hasłem: „Znaczenie Warmii i Mazur dla niepodległości i jedności terytorialnej państwa polskiego: tradycji ludowej, mądrości polityki mieszkań-

² A. Kozieł, *Prasa w latach 1944–1989*, w: *Prasa Radio i Telewizja w Polsce. Zarys Dziejów*, Warszawa 2001, s. 154.

³ M. Kropacz-Szydłowska, *Od Ekspozytury Polskiego Radia do Radia Olsztyn S.A. Z dziejów olsztyńskiej radiofonii*, PTH Oddział w Olsztynie, IDZIKS UWM w Olsztynie, s. 70.

⁴ APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy, Środki Masowego Przekazu 1968–70 r. Radio i Telewizja, Informacja o programie i działalności olsztyńskiej Rozgłośni Polskiego Radia/lata 1964–1968, sygn. 1141/2134, k. 42.

ców tych ziem oraz polskiego wkładu w rozwój kultury regionu”⁵. W czerwcu został precyzyjnie ustalony harmonogram obchodów, co skrzętnie odnotowały Olsztyńskie Wiadomości Radiowe (dalej: OWR): „Prezydium WRN uchwaliło program obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego na Warmii i Mazurach. [...] Odbędą się dwie ogólnopolskie uroczystości: 550-lecie bitwy pod Grunwaldem i 500-lecie zawarcia drugiego pokoju toruńskiego, natomiast w skali wojewódzkiej 650-lecie Fromborka, 40-lecie Plebiscytu, 160. rocznica śmierci Krasickiego oraz 100. rocznica zajęć chłopskich w Bredynkach, cały region opracowuje swoje uroczystości”⁶. W pewnym sensie była to także instrukcja dla dziennikarzy, wskazująca listę wydarzeń, które winny znaleźć się w kalendarium radiowych działań. Ich odnotowywanie, interpretacja, a także wskazywanie pomniejszych działań na rzecz jubileuszu stało się na kilka lat obligatoryjnym elementem programu olsztyńskiego radia. Z dokumentów archiwalnych z zapisem radiowej ramówki wynika także, że w programie obchodów przewidziano przygotowanie kilkunastu sesji naukowych, do organizacji których włączyć miało się Muzeum Mazurskie i Polskie Towarzystwo Historyczne. W latach 1960–1962 przewidziano również uruchomienie kilku muzeów: Skansenu w Olsztynku, Muzeum w Lidzbarku Warmińskim i Muzeum Budownictwa Regionalnego w Reszlu⁷.

Przechodząc do kontentu programowego, będącego wymiernym przykładem kampanijnej partycypacji olsztyńskiego radia, należy przenieść się do 1957 roku. Analizę można rozpocząć dopiero na podstawie materiałów z kwietnia 1957 roku. Wcześniejsze dokumenty niestety nie zachowały się, ani w Archiwum Państwowym w Olsztynie, ani w Archiwum Radia Olsztyn⁸. Jednak w tym zakresie tematycznym jest to materiał wystarczający.

W 1957 roku utworzono specjalny Fundusz Grunwaldzki, którego celem było „Uporządkowanie terenów upamiętnionych historyczną bitwą, a także budowa pomnika”⁹. Wielokrotnie z anteny olsztyńskiego radia padały informacje dotyczące zagospodarowania i stanu pól grunwaldzkich. Można odnieść wrażenie, że dziennikarze w pewnym sensie wyprzedzili centralną koncepcję manifestacji topograficznej. Mam tu na myśli ogólnopolską eksploatację tematu bitwy pod Grunwaldem. Wynikało to oczywiście z przynależności terytorialnej, ale też konsekwentnej, corocznej partycypacji w rocznicy wielkiego zwycięstwa oręża polskiego. Już w czerwcu na antenie radiowej była cyklicznie prezentowana problematyka grunwaldzka. Pierwszą odnotowaną wzmianką był Komentarz do OWR Rolanda

⁵ Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej: APO), Rozgłośnia Polskiego Radia (dalej: RPR) w Olsztynie, Programy audycji, teksty audycji 11–20.02.1959 r., sygn. 1301/44, OWR, 17.02.1959.

⁶ Ibidem, Programy audycji, teksty audycji 1–10.06.1959 r., sygn. 1301/55, OWR, 2.06.1959.

⁷ Ibidem, Programy audycji, teksty audycji 21–28.02.1959 r., sygn. 1301/45, OWR, 26.02.1959.

⁸ Jest to o tyle zaskakujące, iż materiały zostały zniszczone dopiero w drugiej połowie lat 60. i stało się to w samej Rozgłośni, podczas brakowania mało ważnych dokumentów. Osobą nadzorującą niszczenie był pracownik Rozgłośni – Waldemar Pindor. Trudno dziś wskazać rzeczywistą przyczynę owego aktu, jest to jednak kłopotliwa luka w dokumentacji. Na najstarszych zachowanych materiałach w Archiwum Państwowym w Olsztynie widnieje data 1 kwietnia 1957 r. Vide M. Kropacz-Szydłowska, op. cit., s. 13–14.

⁹ APO, RPR w Olsztynie, Programy audycji, teksty audycji 16–30.06.57 r., sygn. 1301/5, OWR, 28.06.1957.

Kiewlicza, w którym autor jednoznacznie stwierdza, że czas zadbać o historyczne pole bitwy: „W 1953 r. wybudowano skromny pomniczek z dwiema wieżami, rok później piękną drogę za 8 mln, od Pawłowa do Grunwaldu. Droga niszczeje. [...] Dlatego władze regionalne mają się zajmować takim ważnym miejscem, które należy do całego regionu”¹⁰. W lipcu, tuż przed regionalnymi, corocznymi obchodami wiktorii grunwaldzkiej na antenie pojawił się Reportaż z pola bitwy Rolanda Kiewlicza, konsekwentnie ubolewającego nad stanem miejsca potyczki, autor konstatuje: „Przykry widok sprawia grunwaldzkie pobojuwisko. Wśród pastwiska otoczonego małym laskiem i zgonami żyta stoi murowany i otynkowany pomniczek. [...] Tysiąc ludzi tutaj pielgrzymuje i nikogo to nie obchodzi. Ani noclegu ani wyżywienia. W Olsztynku nocowaliśmy na dworcu. [Kiewlicz przytacza słowa napotkanych turystów – M. Sz.]. A pomnik to chyba mógłby być lepszy”¹¹. Jest to zatem konsekwentny w tonie apel, można założyć, skierowany do potencjalnych odbiorców radia oraz do władz, o konieczność podjęcia działań na rzecz uporządkowania pól bitewnych. W tym okresie na antenie pojawiły się także kolejne audycje: Sprawozdanie z pola grunwaldzkiego Piotra Napiórkowskiego¹² i Gawędy z pod Grunwaldu Bohdana Bromka, których bohaterką była założycielka Instytutu Mazurskiego i działaczka regionalna Emilia Sukertowa-Biedrawina¹³.

Ścisłe zaprogramowana kampania radiowa poświęcona obchodom Tysiąclecia Państwa Polskiego rozpoczęła się oficjalnie, konsekwentnie z uchwałą sejmową w sprawie obchodów 28 lutego 1958 roku. Głównym aktem świętowania miała być uroczysta rocznica zwycięstwa bitwy pod Grunwaldem¹⁴. Co prawda nie odnaleziono w dokumentach archiwalnych Radia Olsztyn wzmianki wskazującej na formalną partycypację w kampanii. Niemniej należy przyjąć, że cykliczne uczestnictwo kierownictwa radia w spotkaniach w KW PZPR musiało skutkować takim akcesem. W marcu 1958 roku, w OWR podano informację, iż delegacja Wojewódzkiego Komitetu FJN z Olsztyna udała się na spotkanie z premierem Józefem Cyrankiewiczem. OWR odnotowały wówczas: „Regionalna delegacja

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Warto wyjaśnić, że tym czasie reportaż radiowy była to forma pisana, nacytywana przez lektorów. Nie posiadała znamion reportażu dźwiękowego. Zatem najbliższe mu było do czytanego reportażu prasowego. Nie można jednak odmówić formie zasadniczego charakteru gatunkowego. Ibidem, Programy audycji, teksty audycji 1–29.07.57 r., sygn. 1301/6, Reportaż z pola bitwy, Roland Kiewlicz, 13.07.1957.

¹² Ibidem, *Sprawozdanie z pola grunwaldzkiego*, Piotr Napiórkowski, 15.07. 1957.

¹³ Ibidem, Bohdan Bromek *Gawędy z pod Grunwaldu*, 14.07.1957.

¹⁴ W aktach Wydziału Propagandy KW PZPR w Olsztynie, zgromadzonych w Archiwum Państwowym w Olsztynie znaleźć można wyraźną instrukcję: „22 lipca damy wyraz naszej gotowości do wcielania w życie zadań budownictwa socjalistycznego, postępu gospodarczego i kulturalnego w naszym kraju. W uroczystościach święta Odrodzenia winniśmy nawiązywać do doniosłej uchwały Sejmu PRL w sprawie obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, w których nawiążemy do wielowiekowego nurtu patriotycznego i postępowego w naszych dziejach ojczystych, z którego wyrosła i którego kontynuatorką jest PRL. Na wstępie tych obchodów, w roku 1960 wypada 550 rocznica zwycięskiej bitwy pod grunwaldem w związku, z którą proklamowana została ogólnonarodowa zbiórka na „Fundusz grunwaldzki””. Ibidem, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–1967 r. *Radio i Telewizja*, sygn. 1141/2133, *Instrukcje z 11.06.1958 r., W sprawie obchodów Święta Odrodzenia, 22 lipca 1958 r.*, k.116–125.

przedstawiciele Komitetu FJN w Olsztynie była w Warszawie u Cyrankiewicza. Byli tam Kazimierz Rokoszewski, Władysław Ogrodziński, Zbigniew Januszko, Stanisław Zieliński, Czesław Sadowski. Grunwaldzka uroczystość ma znaleźć się pośród najważniejszych uroczystości z okazji 1000-lecia Państwa Polskiego. Uchwały zapadną 31 marca na Poszerzonym Plenum WKFJN w Olsztynie podjęte zostaną uchwały jak z obchodami¹⁵. W OWR zacytowano także słowa pośła Stanisława Zielińskiego, wypowiedziane na posiedzeniu sejmu: „Rocznica grunwaldzka oraz pobojuwisko tak sugestywnie działające na wyobraźnię zbiorową i patriotyzm społeczeństwa muszą znaleźć trwałe odbicie w konkretnej rzeczywistości gospodarczej i politycznej. [...] Jako poseł odwiecznie polskiej ziemi warmińsko-mazurskiej, ziemi Grunwaldu i Kopernika zwracam się do wszystkich Polaków – patriotów w kraju i poza jego granicą – o wzięcie czynnego udziału w przygotowaniu 550-lecia Grunwaldu¹⁶. Informację poprzedziła krótka, ale nader treściwa wzmianka o nadaniu Konradowi Adenauerowi godności honorowego członka zakonu krzyżackiego, autorstwa Edwarda Martuszewskiego¹⁷.

W OWR informowano także o powstaniu Funduszu Grunwaldzkiego i apelowano o przyłączenie się do społecznej zbiórki. Naturalnie na antenie radiowej zamieszczano wszelkie informacje o stanie zbiórki i jej uczestnikach. Był to pewnego rodzaju rytuał, który zapewne miał mobilizować społeczeństwo do działań za sprawą konkretnych wskazań i precyzyjnych podmiotowych rekomendacji. W OWR w lutym 1958 roku przypominano, iż „Przed paroma miesiącami Wojewódzki Komitet FJN wystosował do ludności naszego województwa apel o składanie ofiar pieniężnych na utworzenie Funduszu Grunwaldzkiego. Przedstawiona została także lista ofiarodawców¹⁸. Ponadto przekazano informację o cegiełkach na fundusz, które miały być „Rozprowadzane już od 15 września [1958 roku – M. Sz.], po 2, 5, 10, 20, 50 i 100 zł. Rozprowadzać je będą terenowe komitety FJN. Będą to cegiełki na ogólną sumę 40 mln zł¹⁹. Z jeszcze innej wzmianki o zbiórce dowiadujemy się, że „Ze wszystkich stron kraju płyną wpłaty na Fundusz Grunwaldzki, członkowie olsztyńskiego ZBOWID-u zebrali 302 zł²⁰. Intensyfikacja informacji naturalnie miała miejsce w lipcu. W wiadomościach konstatowano: „Nie wiadomo, co stanie w Grunwaldzie, nie ma ziemi na kopiec, a z pola brać nie można, żeby nie zniszczyć historycznego wyglądu pola bitwy. [...] Obecnie na Fundusz wpłynęło już ponad 40 tys. zł., będzie też zbiórka uliczna. 15, 20 i 22 lipca zbiórka odbywać się będzie na samych polach. Powstają też komisje zbiórki, na czele wojewódzkiej stanął Feliks Barabasz, działacz FJN²¹. Oczywiście dziennikarze pod koniec miesiąca, w OWR podsumowali wyniki akcji: „20 800 zł zebrała ludność Warmii i Mazur w zbiórce ulicznej w dniach 20 i 22 lipca na Fundusz

¹⁵ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 13–31.03.1958 r., sygn. 1301/22, OWR, 29.03.1958.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 1–15.02.1958 r., sygn. 1301/19, OWR, 14.02.1958.

¹⁹ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 16–31.08.1958 r., sygn. 1301/32, OWR, 27.08.1958.

²⁰ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 20–30.06.1958 r., sygn. 1301/22, OWR, 25.06.1958.

²¹ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 1–15.07.1958 r., sygn. 1301/29, OWR, 10.07.1958.

Grunwaldzki, na konto wpłynęło z całego kraju 668 zł mln, a ze zbiórki ulicznej 3 mln²². Wpłaty oczywiście płynęły z całego regionu, kraju, ale także z zagranicy, przykładowo z Nowego Yorku na konto przelano 50 dolarów, o czym sprawnie informowano w OWR²³. Trudno zresztą przytaczać wszelkie tego typu doniesienia, ich imponująca liczba jest zapewne potwierdzeniem aktywności i wręcz włączenia się czynnie do akcji olsztyńskich dziennikarzy radiowych.

Interesująco, w kontekście obchodów tysiąclecia, ma się także wątek samych pól grunwaldzkich i śledzenia postępów budowy pomnika i porządkowania terenu bitwy. Jest to kapitalna kronika historii uporządkowania pola bitwy, godna zainteresowania współczesnych badaczy i nie tylko. Jesienią 1958 roku OWR odnotowuje, iż „Prof. Stefan Maria Kuczyński, znawca spraw grunwaldzkich, zwrócił się z prośbą o możliwość zamieszkania na polach będzie tam pracował. [...] Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Ostródzie zaproponowało uczonemu zamieszkanie na wsi Mielno²⁴. Zaledwie miesiąc później w OWR donoszą, iż: „Na polach grunwaldzkich obecnie kończą się prace pomiarowe, prowadzone przez specjalistów wojskowych na zlecenie Wojskowego Biura Historycznego.[...] Również w tym miesiącu odbędzie się w Olsztynie specjalna konferencja historyków, w której m.in. wezmą udział prof.: Leśnodorski, Kuczyński, Golon oraz przedstawiciele Olsztyńskiego Komitetu FJN. Uczni – historycy wypowiedzą się m.in. w sprawie zlokalizowania pomnika oraz ustalą założenia organizacji Muzeum Grunwaldzkiego w olsztyńskim zamku. Muzeum to zostanie następnie po zagospodarowaniu terenów bitwy przeniesione do Grunwaldu²⁵. Temat stale zajmował olsztyńskich dziennikarzy, kolejna informacja pochodzi ze stycznia 1959 roku: „Trwają prace na polach grunwaldzkich, najczęściej bywają tam artyści dokonując wizji lokalnych odnośnie ostatecznej formy pomnika, ale też naukowcy, np. zespół z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika pod kierunkiem prof. Rajmunda Golona sporządził 3 mapy i 6 opisów odnośnie geomorfologicznego i geograficznego układu terenu grunwaldzkiego z okresu historycznej bitwy. Drugi zespół z prof. Zdzisławem Rajewskim dyrektorem Muzeum Archeologii w Warszawie będzie już wkrótce prowadzić wykopaliska. Dokonano już zdjęć lotniczych przy użyciu specjalnych promieni, ale jest też ekipa z Pragi z prof. Pelikanem ma on pobrać próbki z pól i przy pomocy opracowanej przez siebie metody ustalić warstwowość ziemi²⁶.

Naturalnie dużym zainteresowaniem dziennikarzy cieszyła się także koncepcja powstania i sama budowa pomnika grunwaldzkiego. Olsztyn był drugim miastem w Polsce, w którym pokazano wystawę projektu Jerzego Bandury i architekta Witolda Cęckiewicza. W OWR cytowana była wypowiedź Juliana Malewskiego przewodniczącego Rady Okręgowej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich: „Wystawę tę traktujemy jako wyróżnienie, które spotyka nas jako stolicę Warmii i Mazur. Grunwald otrzyma godny swej tradycji akcent artystyczny i przestanie być

²² Ibidem, *Programy audycji*, OWR, 30.07.1958.

²³ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 1–15.09.1958 r., sygn. 1301/33, OWR, 15.09.1958.

²⁴ Ibidem, OWR, 11.09.1958.

²⁵ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 1–15.10.1958 r., sygn. 1301/35, OWR, 11.10.1958.

²⁶ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.10.1959 r., sygn. 1301/41, OWR, 11.10.1959.

nagim polem skłaniającym do smutnej zadumy i rozczarowania. Dzięki Pomnikowi Grunwaldzkiemu tysiące ludzi będą mogły przeżywać wielkość wiekopomnego zwycięstwa oraz umacniającą się więź Warmii i Mazur z Macierzą²⁷. Informowano także o szczegółach architektonicznych założenia pomnikowego: „Znane są niektóre szczegóły związane z budową Pomnika Grunwaldzkiego, główny jego człon wysoki na 10 m, ważyć będzie 100 ton. Jeszcze w tym roku dwa olbrzymie monolity zostaną przewiezione do Grunwaldu z kamieniołomów w Strzegomiu, zimą będą kute głowy bojowników słowiańskich i płaskorzeźby. W Krakowie zostaną wykonane figury mapy plastycznej, a huta Ferrum podjęła się wykonać wysokie na 30 m proporce. Montaż wiosną²⁸. Zaledwie dziesięć dni później w OWR odnotowano: „Obecnie gotowe są już fundamenty pod pomnik, nadeszły także 4 bloki granitowe z kamieniołomów w Strzegomiu, pozostałe 4 bloki kamienne przywiezione zostaną jeszcze w tym tygodniu. Będą one poddane obróbce na miejscu przez zespół kamieniały pod kierunkiem prof. Bandury i docenta Potempy. Gotowy jest też tzw. Jagiełłowy Kopiec, usypany przez harcerzy na miejscu pierwszego dowodzenia Jagiełły. Z kopca doskonale widać całą panoramę pól grunwaldzkich. W końcowym stadium są również prace przy poprawianiu nawierzchni dróg, wiodących do Grunwaldu i wokół pola historycznej bitwy – wszędzie kładzie się asfalt.[...] Dobrze prowadzone są prace architektoniczne przez prof. Rajewskiego, dyrektora Muzeum Archeologicznego, odkryto fragmenty kaplicy wokatywnej z 1411 w pobliżu tak zwanego kamienia, gdzie poległ wielki mistrz zakonu²⁹. Dwa dni później na antenie pojawiła się informacja i materiał dźwiękowy o wmurowaniu na polach grunwaldzkich kamienia węgielnego pod Pomnik Grunwaldzki, którego dokonał Zbigniew Januszko przewodniczący WRN w Olsztynie³⁰.

Należy w tym miejscu przypomnieć, iż z uwagi na niską popularność telewizji w owym okresie radio pełniło szczególną funkcję. Było przysłowiowym „oknem na świat”. Więc tego typu dane i ich upowszechnianie było bardzo atrakcyjne. Tym bardziej, że można odnieść wrażenie, iż antenowo wypełniano obowiązek kronikarski z szaloną precyzją. Wiadomości z Olsztyna docierały również do Warszawy. Przekazywanie istotnych ponadregionalnie treści do centrali było wręcz powinnością radiowców. Zatem nie może dziwić fakt, iż byli oni obecni przy wszelkich działaniach na polach grunwaldzkich.

W styczniu 1960 roku na antenie rozgłośni regionalnej w Olsztynie pojawiła się cykliczna audycja Piotra Napiórkowskiego Radiostacja Tysiąclecia. Była to audycja o charakterze słuchowiska przygotowywana raz w miesiącu do połowy 1961 roku, opisywała zwycięstwo grunwaldzkie za pośrednictwem tekstów literackich i fragmentów kronik. Była ułożona chronologicznie, tak by oddać poetykę zwycięstwa grunwaldzkiego i tło towarzyszących jej wydarzeń, była to forma o walorach ponadczasowych³¹.

²⁷ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.04.1959 r., sygn. 1301/50, OWR, 20.04.1959.

²⁸ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 1–10.09.1959 r., sygn. 1301/64, OWR, 7.09.1959.

²⁹ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.09.1959 r., sygn. 1301/65, OWR, 17.09.1959.

³⁰ Ibidem, OWR, 19.09.1959.

³¹ Zarówno w Archiwum Państwowym w Olsztynie, jak i w Archiwum Radia Olsztyn zachowało

Niezależnie od stałych magazynowych pozycji egzystowały także cykliczne formy informacyjne poświęcone wydarzeniom grunwaldzkim. W lipcu w odpowiedzi na zbliżającą się kulminację regionalną obchodów powstała Kronika Grunwaldzka. Była ona emitowana w codziennym porannym paśmie Dzień na Warmii i Mazurach. Relacjonowano na bieżąco przygotowywania do ogólnopolskich obchodów, podawano szczegółowe informacje ze Zlotu Grunwaldzkiego i życia codziennego obozowiczów i nadzorujących go służb: „Służba zdrowia dysponować będzie 34 karetkami, 37 lekarzy i 38 pielęgniarki, będą pełnili dyżur. [...] Takiego nasilenia pracy, jak w okresie Zlotu nie było nigdy dotąd w placówkach pocztowych na terenie powiatu ostródzkiego. Tylko z poczty w Ostródzie młodzież zlotowa wysyła dziennie około 15-tu tysięcy listów i kart pocztowych. Spora część korespondencji adresowana jest do młodzieży za granicą. [...] Na polach Grunwaldu 17 lipca spodziewane jest ponad 100 tysięcy osób. Oblicza się, że w godzinach rannych, wszystkimi drogami zdarzać będzie w kierunku Grunwaldu kilkanaście tysięcy samochodów, motocykli i rowerów. Aby uniknąć zatorów zostały wydane rygorystyczne rozporządzenia. [...] Na masztach powiewają już grunwaldzkie proporce. Uczestnicy poszczególnych obozów posiadają pomysłowo wykonane plakietki zlotowe. Tradycyjnym zwyczajem przygotowane także chusty w barwnych z napisem „Zlot młodzieży–Grunwald–1960”. Wydano również pamiątkowe znaczki wykonane według projektu rzeźbiarza – Wacława Kowalika”³². Stale na antenie kontemplowano świętowanie, które wpisać można w kilka płaszczyzn pamięci. Pokazywano zatem wspólnotę, która aktywnie włącza się w obchody, jej siłę, dynamikę, młodzieńczą, wręcz naiwną fascynację miejscem i zdarzeniem. Wreszcie był to obraz zintegrowanej społeczności, która była potwierdzeniem zasadności organizacji obchodów i jego rangi. Imponuje precyzja komunikatów ukazujących się na antenie radiowej, jest to forma afirmacji zjawiska, identyfikacji dziennikarzy wręcz współuczestniczenia i współtworzenia owej zbiorowości celebracji.

Główne uroczystości, które odbyły się 17 lipca, na antenie zapowiadał specjalny wysłannik rozgłośni Kazimierz Binias: „Centralne uroczystości grunwaldzkie rozpoczęły się przed dwiema godzinami w obozie ZMS Warszawa-Miasto. Chór zaśpiewał pieśń rycerską, następnie przemówił gen. Okęcki. Przybyli także pierwsi sekretarze KW PZPR, odwiedzają obozy ze swoich województw, przyjadą też dziennikarze ze Związku Radzieckiego, Czechosłowacji, Węgier i Rumunii. [...] O godzinie 10-tej rozpocznie się przelot samolotów sportowych, z których zrzucone zostaną wiązanki kwiatów na pomnik grunwaldzki. Przed godziną 11 przewidziany jest przyjazd kierownictwa Partii i Rządu. W imieniu społeczeństwa olsztyńskiego gości przywitają 1-szy sekretarz KW PZPR Stanisław Tomaszewski,

się kilka scenariuszy i samych audycji. Warto nadmienić, iż są to wyszukane literackie formy, które mimo upływu czasu stanowią wartościowy przejaw artystycznych dokonań radiowych. Można oczywiście zarzucić im kontekst sytuacyjny, nie umniejsza to jednak ich atrakcyjności. Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 01–10.01.1960 r., sygn. 1301/76, *Radiostacja Tysiąclecia*, Piotr Napiórkowski, 09.01.1960.

³² Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/95, *Dzień na Warmii i Mazurach, Kronika Grunwaldzka*, 14–17.07.1960.

oraz przew. Marian Gotowiec. [...] Po odegraniu hymnu narodowego i wciągnięciu flagi na maszt kierownicy Partii i Rządu otrzymają raport dowódcy oddziału wojskowego generała Jankowskiego, meldunki komendanta Złotu generała Bednarza i przewodniczącego WKFJN – Czesława Sadowskiego – z realizacji czynów społecznych”³³. Z informacji radiowych dowiadujemy się również, iż na pola grunwaldzkie przybili m.in.: Władysław Gomułka, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz, odsłonięto pomnik projektu Jerzego Bandury i Witolda Cęckiewicza, odbyła się także premiera filmu „Krzyżacy” Forda, który na ekrany kin wszedł dopiero we wrześniu. Uroczystości na antenie centralnej Polskiego Radia relacjonował Piotr Napiórkowski. I było to wydarzenie wyjątkowe, bowiem zazwyczaj tego typu uroczystości, choć obsługiwane były przez rozgłośnie regionalną, to na antenie ogólnopolskiej relacjonowali dziennikarze z Warszawy.

Wizyta władz centralnych była na bieżąco relacjonowana także po jej grunwaldzkiej kulminacji. Dziennikarze rozgłośni 18 lipca 1960 roku relacjonowali: „W teatrze Jaracza odbyło się wczoraj spotkanie kierownictwa Partii i rządu z olsztyńskim aktywem. Przewodniczący prezydium WRN prof. Marian Gotowiec wręczył złote odznaki Zasłużony dla Warmii i Mazur: Władysławowi Gomułce I sekretarzowi KC PZPR, przewodniczącemu Rady Państwa Aleksandrowi Zawadzkiemu, premierowi Józefowi Cyrankiewiczowi, Marszałkowi Sejmu Czesławowi Wycechowi, wicepremierowi Zenonowi Nowakowi, Wicemarszałkowi Sejmu Stanisławowi Kulczyńskiemu oraz Prezesowi PAN Tadeuszowi Kotarbińskiemu. Do zebranych przemówił Władysław Gomułka dziękując społeczeństwu naszego województwa za wysiłek w pracy nad zagospodarowaniem i rozwojem Warmii i Mazur. [...] Spotkanie upłynęło w bardzo przyjemnej atmosferze³⁴. Zatem zwyczajowo odnotowano sukces organizacyjny i tradycyjnie, familiarnie, w duchu patriotycznym dopełniono faworyzowane w dobie PRL-u schlebianie władzy. Radiowcy olsztyńscy tytułem wypełnienia kronikarskiej powinności dzień później odnotowywali: „Złot Grunwaldzki zakończony. Tereny byłych obozowisk powoli pustoszeją, a ich uczestnicy zjeżdżają się do domów. Największe nasilenie wyjazdów było wczoraj. Ostródę opuściło 6 tysięcy młodzieży z 15 obozów, pozostałe 39 zgrupowań opuści tereny zlotowe w najbliższych dniach”³⁵. Tak oto od początku, aż po „dogasanie” wielkiego święta rzecz cała ukazana była na regionalnej i ponadregionalnej antenie.

Od początku lat 60. w olsztyńskim radiu cyklicznie emitowano również reportaże dopełniające hasło „tysiąc szkół na tysiąclecie” -Nasze szkoły na tysiąclecie. Dziennikarz Radia Olsztyn Edward Martuszewski podróżując po województwie zbierał informacje na temat stanu zbiórki i perspektyw, jakie stoją przed Społecznym Funduszem Budowy Szkół, w audycji zamieszczał materiały dźwiękowe, opatrzone autorskim komentarzem: „Mogę obecnie stwierdzić, że

³³ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/95, *Dzień na Warmii i Mazurach*, 14–17.07.1960.

³⁴ Ibidem, sygn. 1301/95, OWR 18.07.1960.

³⁵ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/95, *Dzień na Warmii i Mazurach*, 19.07.1960.

stosunkowo najlepiej pracowały dotychczas szkolne komitety zbiorcze. Jak wiadomo, dzieci szkolne uzyskują pieniądze na ten cel, nie od rodziców, lecz własnym staraniem (zbiórka makulatury, starych niepotrzebnych butelek, organizowanie imprez, które dają dochód). Na drugim miejscu uplasowały się zakłady pracy, które przekazują sumy zadeklarowane przez pracowników, ale też nadwyżki budżetowe. Odwiedzane powiaty zachodnie, dobrze gospodarują i liczy się u nich przede wszystkim systematyczność w oszczędzaniu, to przynosi efekty. [...] Jedno jest pewne, że w naszym województwie buduje się dużo nowych szkół. Kilka z nich widziałem w czasie mojej ostatniej podróży i muszę stwierdzić, że są one znacznie lepsze od szkół, które odziedziczyliśmy po rządach niemieckich. Można mieć nadzieję, że nawet ci nieliczni, którzy odmówili podpisania deklaracji rozumieją swój błąd. Można mieć nadzieję, że zaraz po żniwach składki chłopów zaświadczą o pełnym zrozumieniu mieszkańców wsi warmińskiej i mazurskiej dla wielkiej akcji społecznej budowy nowych szkół³⁶. Naturalnie na antenie w cyklicznych blokach informacyjnych podawano również informacje o działaniach Społecznego Funduszu Budowy Szkół³⁷. Podczas Zjazdu Grunwaldzkiego, jak donoszono w audycji Dzień na Warmii i Mazurach, otwarto pierwszą tysiąclatkę: „W najbliższą sobotę nastąpi otwarcie pierwszej Szkoły Tysiąclecia na terenie Warmii i Mazur, szkołę w Stębarku, powiat Ostróda. W uroczystościach weźmie udział przewodniczący Rady Państwa Aleksander Zawadzki”³⁸. Miejsce oczywiście nie było przypadkowe, zatem była to ściśle zaprogramowana i realizowana akcja.

Rytuałem radiowym było także podawanie informacji o aktywności społeczeństwa, które stale włączało się do kampanii obchodów tysiąclecia. Radio Olsztyn cyklicznie pokazywało „wzorowe”, obywatelskie postawy. Przy tym należy wskazać, iż była to bardzo konsekwentna retoryka³⁹. Była to powszechna, wręcz obrzędowa partycypacja w życiu społeczności regionu. Historyk Georg G. Iggers wskazuje na ciekawą konstrukcję konstytuowania pamięci zbiorowej i budowanie grupowej tożsamości. Radio jako narzędzie propagandy doskonale się w tę koncepcję wpisywało.

³⁶ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 21–31.0.1959 r., sygn. 1301/59, Edward Martuszewski, *Nasze szkoły na Tysiąclecie. Podróż w sprawie*, 31.07.1959; Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–18.03.1960 r., sygn. 1301/47, Edward Martuszewski, *Nasze szkoły na Tysiąclecie*, 13.03.1960.

³⁷ Przykładowe informacje znaleźć można w zasadzie podczas całej dekady: Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/79, OWR 09.02.1960.; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 01–10.07.1960 r., sygn. 1301/94, OWR 08.07.1960 r.; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 01–10.12.1960 r., sygn. 1301/109, OWR 07.12.1960.; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.12.1965 r., sygn. 1301/289, OWR 14.12.1965.; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.01.1966 r., sygn. 1301/292, OWR 13.01.1965.

³⁸ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/95, OWR 18.07.1960.

³⁹ Wskazać należy, że tego typu deklaracje intensyfikowano w określonych okolicznościach. Mam tu na myśli kumulacje wywołane świętami państwowymi, na przykład działo się tak tuż przed 1 maja. Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1960 r., sygn. 1301/95, OWR 18.07.1960; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 10–20.04.1966 r., sygn. 1301/301, OWR 19.04.1966; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji?* 21–30.04.1966 r., sygn. 1301/302, OWR, 29.04.1966; ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 21–30.04.1966 r., sygn. 1301/302, OWR 28.04.1966.

Kumulacja problematyki poświęconej tysiącleciu na radiowej antenie miała miejsce w 1966 roku. Można przyjąć, że olsztyńskich radiowców zajmowały zwłaszcza trzy jego odsłony: Sztafeta Tysiąclecia, parada niepodległości i akcja Frombork, czyli kampania przechodnia. Mam tu na myśli pewnego rodzaju prolongatę tematyczną. Zacznę jednak chronologicznie. Sztafeta była pretekstem do zmasowanej celebracji: „Od kilku dni Warmię i Mazury przemierza wielka, międzywojewódzka Sztafeta Tysiąclecia, mieszkańcy naszego województwa podjęli powszechny czyn społeczny pod hasłem „Warmia i Mazury – piękne, gospodarne, kulturalne”⁴⁰. Biegąca od Białegostoku do Gdańska Sztafeta Tysiąclecia, jedna z czterech przecinających kraj, od 24 kwietnia do 4 maja miała kilka etapów na terenie Warmii i Mazur: Szczytno, Nidzicę, Jedwabno, Działdowo, Olsztyn, Ostródę, Morąg i Pasłęk. Sztafeta była relacjonowana w codziennych OWR, przy okazji była to także sposobność do opowieści o miejscach regionu i ich historii. W audycji *Rozmaitości* z nad Łyny, w połowie maja patetycznie podsumowywano: „12 dni sztafeta pokoju, czynu społecznego-sztafeta młodości jechała drogami Warmii i Mazur. Ponad 30 tysięcy mieszkańców brało udział w sztafecie i w wiecach, ponad 360 mln zł wynoszą czyny społeczne. Tysiące robotników, chłopów, inteligentów złożyło swe podpisy w księdze zawierającej apel do narodu”⁴¹. Uczestnicy sztafet wieźli ze sobą Księgę Tysiąclecia zawierające tekst uroczystego apelu, pod którym podpisywali się wszyscy chętni. Nie przypadkowo sztafeta miała swój finał dokładnie 8 maja, w rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem.

Czerwiec i lipiec 1966 roku był to czas zmasowanej celebry w regionie. Jak można było usłyszeć z olsztyńskiej anteny na całym grunwaldzko-kopernikowskim szlaku. Kulminacja miała miejsce podczas Dni Lidzbarka Warmińskiego, 18 czerwca 1966 roku. Witold Rybak, ówczesny zastępca redaktora naczelnego Radia Olsztyn, zapowiadał, że jest to wydarzenie dużej rangi: „Wielka manifestacja na rzecz polskości i nierozłącznej więzi Warmii z Macierzą – zgromadzi minimum 20 tysięcy osób. W programie wieczoru, oprócz oficjalnych wystąpień, uroczyste ślubowanie młodzieży. Po jego zakończeniu na ulice miasta wyruszy barwny, kostiumowy korowód dziewcząt i chłopców z lidzbarskich szkół – członków ZMS, ZMW i ZHP. Ubrani w historyczne stroje zaprezentują najważniejsze wydarzenia z dziejów Warmii – od czasów naporu krzyżackiego, przez lata walki z germanizacją w okresie wielowiekowej niewoli – po dni wyzwolenia. To jednolite widowisko zamkną obrazy z 20-lecia, prezentujące osiągnięcia i dorobek Warmii w Polsce Ludowej. Sens tej manifestacji zawarty jest w hasło „Byliśmy, jesteśmy, będziemy”⁴². 20 czerwca 1966 roku na antenie wyemitowano także kolażowy reportaż Jana Jędrusika *Dni Lidzbarka Warmińskiego*⁴³. Nie przypadkowo uroczystości odbywały się w Lidzbarku, dawnej stolicy Warmii. Tożsamość miasta,

⁴⁰ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 21–30.04.1966 r., sygn. 1301/302, Józef Krajewski, Włodzimierz Jarmołowicz *Pierwszomajowe upominki*, 30.04.1966.

⁴¹ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 01–10.04.1966 r., sygn. 1301/303, *Rozmaitości z nad Łyny*, 14.05.1966.

⁴² Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 10–20.06.1966 r., sygn. 1301/309, OWR, 18.06.1966.

⁴³ Ibidem.

nośna przestrzeń historyczna, symbolicznie znamionowała jego przynależność do Polski. Jak widać, było to działanie zorientowane na emblematyczne przejawy dbałość o historyczną ciągłość i troska o ściśle zdefiniowaną tożsamość.

Konsekwentnie, po sześciu latach, powrócił także temat kolejnego symbolu – Grunwaldu. Oczywiście w pauzie pomiędzy rokiem 1960, a 1966 odbywały się zjazdy harcerzy, zatem miał już miejsce wyuczony rytuał. Postanowiono jednak ponownie go nagłośnić. 15 lipca na Polach Grunwaldu przewidziano wielką manifestację młodzieży, w czasie której Chorągwi Warmińsko-Mazurskiej ZHP nadano miano Grunwaldzkiej. Na początku maja 1966 roku rozpoczęła się ogólnopolska akcja „Alert II – Harcerski Związek Tysiąclecia”. 3 maja w Olsztynie na placu Generała Świerczewskiego zebrało się około 3 tysięcy harcerzy, donosiło radio⁴⁴. Zrzucony z samolotu rozkaz nakazujący rozpalenie ognisk nazwanych „Harcerskimi wiciami 1000-lecia”. Przewidziano 100 miejsc, gdzie miały zapłonąć symboliczne ogniska. Centralne ognisko z udziałem przedstawicieli władz województwa i miasta rozpalone zostało o godz. 20 przy ulicy Żołnierskiej. Wiadomości radiowe informowały, że „W czasie uroczystości harcerze złożą przyrzeczenia i zobowiązania instruktorskie, a w części artystycznej wystąpi zespół pieśni i tańca Krusyna”⁴⁵. W połowie lipca 1966 roku wyemitowano także reportaż Kazimierza Biniasia p.t. Wszystkie drogi prowadzą do Grunwaldu⁴⁶, a dzień później przypomniano słuchowisko Stanisława Młodożeńca Grunwald, w reżyserii Piotra Napiórkowskiego, w opracowaniu muzycznym Włodzimierza Jarmolowicza, w realizacji akustycznej Witolda Nowosza. Premiera słuchowiska miała miejsce 12 grudnia 1960 roku⁴⁷.

Radio Olsztyn skrupulatnie odnotowało także przygotowania do Defilady Tysiąclecia: „Do Olsztyna przybyło 1000 dziewcząt i chłopców – Delegatów Warmii i Mazur na wielką manifestację w Warszawie. O 18-tej rozpocznie się wiec z udziałem Sekretarza KW PZPR Michała Ałtasa i kierownictwa organizacji młodzieżowych. O północy wyjadą do Warszawy. [...] Młodzież województwa wrocławskiego, zielonogórskiego, szczecińskiego i olsztyńskiego maszerować będzie pod hasłem „Byliśmy, jesteście, będziemy””⁴⁸. W Magazynie Młodzieżowym relacjonowano fragmentarycznie przebieg defilady: „Już w czołówce widniały akcenty związane z naszym regionem. Szli rycerze spod Grunwaldu, widniały herby miast wojewódzkich wśród nich Olsztyna. [...] Poznać ich można było po licznych transparentach i dekoracjach obrazujących historię Warmii i Mazur oraz po symbolach naszego regionu. Były więc plansze z tytułami gazet z dawnych czasów Gazety Ludowej i Mazura, były sieci rybackie i ryby”⁴⁹. Pointą rocznicowej kampanii antenowej była, rozpoczęta w 1966 roku „Operacja 1001 Frombork”,

⁴⁴ Obecnie plac nosi nazwę Targ Rybny.

⁴⁵ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 01–10.05.1966 r., sygn. 1301/306. OWR 3.05.1966.

⁴⁶ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1966 r., sygn. 1301/310. Kazimierz Biniasz *Wszystkie drogi prowadzą do Grunwaldu*, 16.07.1966.

⁴⁷ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 11–20.07.1966 r., sygn. 1301/310. Piotr Napiórkowski *Grunwald*, 18.06.1966.

⁴⁸ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 20–31.07.1966 r., sygn. 1301/311. OWR 21.07.1966.

⁴⁹ Ibidem, *Programy audycji, teksty audycji* 20–31.07.1966 r., sygn. 1301/311. *Magazyn Młodzieżowy*, 24.07.1966.

odbudowa miasta zakończona uroczystościami z okazji 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika.

Zakończenie

Wkład olsztyńskiej rozgłośni w dzieło obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego był imponujący. Przygotowano do programu ogólnopolskiego: „7 audycji i wraz z rozgłośnią łódzką 3 jednogodzinne programy estradowe, zaś dla programu lokalnego 3 słuchowiska⁵⁰ i 1 misterium poetyckie, 13 reportaży, 20 felietonów historycznych, 50 audycji słowno-muzycznych i słownych, 15 transmisji z wieców, sztafet i zlotów 1000-lecia (centralnych i lokalnych), 3 konkursy radiowe, „Radiową olimpiadę Tysiąclecia”, które objęły szkoły, drużyny harcerskie oraz koła ZMW i ZMS, jak również wielki konkurs radia i organizacji młodzieżowych „Warmia i Mazury w 1000-leciu”⁵¹. Ponadto problematyka milenijna pojawiała się również w wiadomościach, Encyklopedii Tysiąclecia w niedzielnym Magazynie Młodzieżowym, a także w Rozmaitościach literacko-muzycznych przygotowywanych do programu ogólnopolskiego⁵².

Można wskazać, że ta narracja była usystematyzowanym, wcielonym w życie kultem, rytuałem ustawionym, czasem zmanipulowanym i wykonanym. Skierowanym do określonego adresata, do wspólnoty słuchaczy, która za pośrednictwem przekazu radiowego miała możliwość konfrontacji z własną tożsamością. Radio w tym wypadku było sprawnym narzędziem, którym umiejętnie posługiwała się władza, lecz także sprawnym orężem w rękach świadomych dziennikarzy. Ów kampanijny zryw był zaiste imponujący i wielopoziomowy. I w ten sposób należy go współcześnie interpretować.

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych:

Komitet ds. Radia i Telewizji Polskie Radio i Telewizja 1961–1972, *Statut Komitetu ds. Radia Telewizji „Polskie Radio i Telewizja”*, sygn. 1519, s. 1–9.

Archiwum Państwowe w Olsztynie:

KW PZPR w Olsztynie: Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–1967 r. Radio i Telewizja, sygn. 1141/2133.

⁵⁰ Były to następujące słuchowiska: *W siedzibie księcia, biskupa i pisarza, Szmaragdowe świętości*, A. Kochanowskiej i *Opowieść wędrownicza o Grunwaldzie p.t. Grunwaldzka legenda*, A. Kochanowskiej i E. Martuszeńskiego. Archiwum Polskiego Radia w Olsztynie, APL sygn. 1005; *Opowieść wędrownicza o Grunwaldzie p.t. Grunwaldzka legenda*, A. Kochanowska i E. Martuszeński. Ibidem, Słuchowiska 1962–1970, sygn. 1301/578, k. 1–32. A. Kochanowska. *W siedzibie księcia, biskupa i pisarza*.

⁵¹ Ibidem, KW PZPR w Olsztynie Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja, Sprawozdanie z działalności Rozgłośni, sygn. 1141/2133, k. 167 i nast.

⁵² Ibidem.

Rozgłośnia Polskiego Radia w Olsztynie, sygn. 1301.

Archiwum Polskiego Radia w Olsztynie, APL, sygn. 1005, A. Kochanowska i E. Matuszewski, *Opowieść wędrownicza o Grunwaldzie p.t. Grunwaldzka legenda*.

O p r a c o w a n i a

Kalendarium Polskiego Radia 1918–2006, Centrum Historii Radiofonii Polskiej (red.), Warszawa 2006.

Kozieł A. 2001. *Prasa w latach 1944–1989*, w: *Prasa Radio i Telewizja w Polsce. Zarys Dziejów*, Grzelewska D., Habielski R. (red.), Elipsa, Warszawa.

Kropacz-Szydłowska M. 2012. *Od Ekspozytury Polskiego Radia do Radia Olsztyn S.A. Z dziejów olsztyńskiej radiofonii*, PTH Oddział w Olsztynie, IDZIKS UWM w Olsztynie, Olsztyn.

STRESZCZENIE

Tysiąclecie Państwa Polskiego było jedną z największych kampanii medialnych w okresie PRL-u. Artykuł jest analizą zawartości powyższej tematyki na antenie regionalnej Polskiego Radia w Radiu Olsztyn. Jest także próba rozpoznania i omówienia kwestii związanych z antenowymi obchodami.

Słowa kluczowe: Polskie Radio, Radio Olsztyn, tysiąclecie, program, informacja.

SUMMARY

Millennium of the Polish State was one of the greatest media campaign in the Polish People's Republic. The main goal of this paper is to show the content of such programmes in the regional public broadcasting station-Polish Radio Olsztyn. The wide context of this issue based on the content of the radio programme is to be shown.

Keywords: Polish Radio, Radio Olsztyn, millennium, programme, information.